Rezultate preliminare ale cercetărilor de teren la fortificația Țareuca „La Cetate", raionul Rezina*

Aurel ZANOCI, Daniel CUCULESCU

Fortificația se află la marginea de nord-est a satului Țareuca, raionul Rezina, în dreapta drumului național R13 (Bălți-Râbnița), în punctul numit de localnici *La Cetate* sau *Pe Cetate*. Situl a fost descoperit în anul 1980 de către Ion Hîncu, care îl descrie sumar în câteva publicații (Хынку 1987, 46-48; Hîncu 1993, 104-105). Aceeași informație succintă se regăsește într-o serie de repertorii, elaborate ulterior (Levițki 1993, 24; Zanoci 1998, 158; Arnăut 2003, 272-273).

În aprilie 2021, cu scopul de a verifica starea de conservare și de a stabili coordonatele (GPS) sitului, la periferia de nord-est a localității Țareuca au fost întreprinse cercetări arheologice de suprafață.

Ca urmare s-a stabilit că cetatea – având coordonatele 47°45'7.39"N; 28°53'7.97"E – este amplasată, după cum menționa și I. Hîncu, pe un promontoriu cu altitudinea relativă de cca 5-6 m, format de două vâlcele. Incinta de formă quasi-ovală, cu dimensiunile de cca 110×95 m (0,9 ha), a fost delimitată de jur-împrejur** de un sistem defensiv artificial. Pe latura de est, cea mai accesibilă, se păstrează actualmente vestigiile unui „val" de formă ușor arcuită în plan, cu lățimea la bază de cca 12 m și înălțimea de cca 1,2-1,8 m, în fața căruia poate fi sesizat un șanț lat de cca 10 m și adânc de cca 1,0-1,5 m. Pe restul laturilor, protejate de maluri relativ abrupte, pe muchia promontoriului, se păstrează ruinele unei construcții defensive, care, actualmente, are forma unui „val" cu lățimea la bază de cca 3-4 m și înălțimea de 0,3-0,5 m. La marginea de nord-est a fortificației, între capătul „valului" mare (de est) și cel de pe latura de nord este o întrerupere cu lățimea de cca 3 m, care poate fi interpretată drept o poartă de acces. Prin ea trece un drum, practicat și în prezent, care duce spre fundul vâlcelei, unde,

* Comunicarea a fost realizată în cadrul proiectului 20.80009.1606.14 „Patrimoniul arheologic din epoca fierului în regiunea Nistrului Mijlociu și bazinul râului Cogâlnic: cercetare interdisciplinară și valorificare științifică".

** I. Hîncu menționează „întărituri" doar „în locul de acces dinspre câmpie".

la momentul de față, se află un izvor. O sursă de apă similară a fost atestată și la poalele cetății, în partea de nord-vest.

Partea de sud-vest a sitului este afectată de o gospodărie (abandonată), restul suprafeței fiind înțelenită. Din aceste considerente, nu a fost posibilă recoltarea de la suprafața solului a unor materiale arheologice cronoindicatoare. I. Hîncu însă menționează prezența aici a mai multor fragmente de ceramică getică din sec. IV-III a. Chr. Stabilirea perioadei de funcționare a acestei fortificații va deveni posibilă doar în urma unor sondaje arheologice, preconizate în viitor.